

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2022. január 25.*

„Előzetes döntéshozatal – Környezet – 2012/19/EU irányelv – Elektromos és elektronikus berendezések hulladékai – A fotovoltaiikus panelekből származó hulladékok kezelésével kapcsolatos költségek finanszírozására vonatkozó kötelezettség – Visszaható hatály – A jogbiztonság elve – Az irányelv helytelen átültetése – A tagállam felelőssége”

A C-181/20. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Nejvyšší soud (legfelsőbb bíróság, Cseh Köztársaság) a Bírósághoz 2020. április 24-én érkezett, 2020. március 12-i határozatával terjesztett elő

a **VYSOČINA WIND a.s.**

és

a **Česká republika – Ministerstvo životního prostředí,**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, L. Bay Larsen elnökhelyettes, A. Arabadjiev (előadó), A. Prechal, K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Regan, N. Jääskinen, I. Ziemele és J. Passer tanácselnökök, M. Ilešič, T. von Danwitz, M. Safjan, A. Kumin és N. Wahl bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a VYSOČINA WIND a.s. képviselőjében M. Flora advokát,
- a cseh kormány képviselőjében M. Smolek, J. Vlácil és L. Dvořáková, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: cseh.

- a német kormány képviselőjében J. Möller és S. Heimerl, meghatalmazotti minőségben,
 - az Európai Parlament képviselőjében C. Ionescu Dima, O. Hrstkova Šolcová és W. D. Kuzmienko, meghatalmazotti minőségben,
 - az Európai Unió Tanácsa képviselőjében A. Maceroni és M. Moore, meghatalmazotti minőségben,
 - az Európai Bizottság képviselőjében L. Haasbeek és P. Ondrušek, meghatalmazotti minőségben,
- a főtanácsnok indítványának a 2021. július 15-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
- meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló, 2012. július 4-i 2012/19/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2012. L 197., 38. o.) 13. cikkének értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a VYSOČINA WIND a.s. naperőművet üzemeltető társaság és a Česká republika – Ministerstvo životního prostředí (környezetvédelmi minisztérium, Cseh Köztársaság) közötti, az ezen társaság által a 2012/19 irányelv állítólagosan helytelen átültetése miatt elszenvedett kár megtérítése iránt benyújtott keresetre vonatkozó jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 2002/96/EK irányelv

- 3 Az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló, 2003. január 27-i 2002/96/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2003. L 37., 24. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 7. kötet, 359. o.) 7. cikkének (3) bekezdése úgy rendelkezett, hogy az elektromos és elektronikus berendezések hulladékaira vonatkozó hasznosítási célok kiszámítása érdekében a tagállamok biztosítják, hogy a gyártók és a nevükben eljáró harmadik felek az említett célkitűzések kiszámításának érdekében nyilvántartást vezessenek az elektromos és elektronikus berendezések hulladékai, alkatrészei, alapanyagai és anyagai tömegéről hulladékkezelő létesítménybe történő bekerüléskor (input) és annak elhagyásakor (output), illetve a hasznosító- vagy újrafeldolgozó létesítménybe történő bekerüléskor (input).
- 4 Az irányelv 9. cikke, amelynek címe: „A nem magánháztartásból származó elektromos és elektronikus berendezések hulladékaival kapcsolatos finanszírozás”, az alábbiakat mondta ki:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a 2005. augusztus 13-át követően forgalomba hozott, nem magánháztartásból származó termékekből keletkezett elektromos és elektronikus berendezések hulladékai összegyűjtésének, kezelésének, hasznosításának és környezetvédelmi szempontból

megfelelő ártalmatlanításának költségeit legkésőbb 2005. augusztus 13-tól a gyártók finanszírozzák.

A 2005. augusztus 13-át megelőzően forgalomba hozott termékekből származó elektromos és elektronikus berendezések hulladékai (hulladékká vált régebbi berendezések) esetében az ártalmatlanítási költségek finanszírozását a gyártók biztosítják. A tagállamok választhatják azt a megoldást is, hogy részben vagy teljes mértékben a nem magánháztartásnak minősülő felhasználók legyenek a felelősek ezeknek a tevékenységeknek a finanszírozásáért.

A gyártók és a nem magánháztartásnak számító felhasználók ennek az irányelvnek a sérelme nélkül megállapodásokat köthetnek a finanszírozás egyéb módjairól.”

- 5 A 2008. március 11-i 2008/34/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2008. L 81., 65. o.) módosított 2002/96 irányelv 13. cikke a következőket írta elő:

„El kell fogadni azokat a módosításokat, amelyek szükségesek a 7. cikk (3) bekezdésének, az I. B. mellékletnek (különös tekintettel a háztartási világítótestek, izzólámpák és a fotoelektromos termékek, pl. napelemek esetleges hozzáadása céljával), a II. mellékletnek (különös tekintettel az elektromos és elektronikus berendezések hulladékainak kezelésével kapcsolatos új műszaki megoldások figyelembevétele érdekében), valamint a III. és IV. mellékletnek a tudományos és műszaki fejlődéshez való hozzáigazítása érdekében. Az ezen irányelv nem alapvető fontosságú elemeinek módosítására irányuló ezen intézkedéseket a 14. cikk (3) bekezdésében említett ellenőrzéssel történő szabályozási bizottsági eljárással összhangban kell elfogadni.

Az [Európai] Bizottság a mellékletek módosítását megelőzően többek között konzultál az elektromos és elektronikus berendezések gyártóival, az újrafeldolgozókkal, a hulladékkezelőkkel, a környezetvédelmi szervezetekkel, valamint a munkavállalói és fogyasztói szervezetekkel.”

A 2003/108/EK irányelv

- 6 A 2002/96/EK irányelv módosításáról szóló, 2003. december 8-i 2003/108/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2003. L 345., 106. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 7. kötet, 692. o.) (3) preambulumbekkezdése a következőket mondja ki:

„A Bizottság az együttes nyilatkozatnak megfelelően megvizsgálta a [2002/96] irányelv 9. cikkének jelenlegi megfogalmazásából következő, a gyártókra vonatkozó pénzügyi vonatkozásokat és megállapította, hogy a korábban forgalomba hozott elektromos és elektronikus berendezések hulladékaira vonatkozó visszavétel visszamenőleges hatályú kötelezettséget eredményez, amelyre vonatkozóan nem hoztak rendelkezést, és amely egyes gyártókat gazdaságilag súlyosan veszélyeztetet.”

- 7 A 2003/108 irányelv értelmében a 2002/96 irányelv 9. cikke helyébe a következő szöveg lépett:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a 2005. augusztus 13-át követően forgalomba hozott, nem magánháztartásból származó termékekből keletkezett elektromos és elektronikus berendezések hulladékai összegyűjtésének, kezelésének, hasznosításának és környezetvédelmi szempontból megfelelő ártalmatlanításának költségeit 2005. augusztus 13-tól a gyártók finanszírozzák.

A tagállamok biztosítják, hogy a 2005. augusztus 13-át megelőzően forgalomba hozott termékekből származó elektromos és elektronikus berendezések hulladékai (hulladékká vált

régebbi berendezések) esetében az ártalmatlanítási költségek finanszírozása a harmadik és a negyedik albekezdésben megállapítottak szerint történjen.

Azon hulladékká vált régebbi berendezések esetében, amelyeket új helyettesítő termékekkel vagy azonos funkciót betöltő új termékekkel váltanak fel, a költségeket a termékek gyártói finanszírozzák a szállításkor. A tagállamok választhatják azt a megoldást is, hogy részben vagy teljes mértékben a nem magánháztartásnak minősülő felhasználók legyenek a felelősek e finanszírozásáért.

Egyéb hulladékká vált régebbi berendezések esetében a költségeket a nem magánháztartásnak minősülő felhasználók viselik.

(2) A gyártók és a nem magánháztartásnak minősülő felhasználók ennek az irányelvnek a sérelme nélkül megállapodásokat köthetnek a finanszírozás egyéb módjairól.”

A 2008/98/EK irányelv

- 8 A hulladékokról és egyes irányelvek hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. november 19-i 2008/98/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 312., 3. o.) 3. cikkének (1) bekezdése a „hulladék” fogalmát úgy határozza meg, hogy az „olyan anyag vagy tárgy, amelyetől birtokosa megválnak, megválni szándékozik vagy megválni köteles”.

- 9 Ezen irányelv 14. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A szennyező fizet elvvel összhangban a hulladékgazdálkodás költségeit az eredeti hulladéktermelőnek, vagy a jelenlegi vagy a korábbi hulladékbirtokosoknak kell viselniük.

(2) A tagállamok határozhatnak úgy, hogy a hulladékgazdálkodás költségeit részben vagy egészben a hulladékot előidéző termék gyártójának kelljen viselnie, és hogy e termék forgalmazói osztozhatnak ezekben a költségekben.”

A 2012/19 irányelv

- 10 A 2012/19 irányelv hatályon kívül helyezte a 2002/96 irányelvet.

- 11 A 2012/19 irányelv (9), (12) és (23) preambulumbekkezdésének szövege a következő:

„(9) Ennek az irányelvnek ki kell terjednie valamennyi fogyasztók által használt és valamennyi szakmai használatra szánt elektromos és elektronikus berendezésre. Ezt az irányelvet az elektromos és elektronikus berendezések hulladékaival érintkezésbe kerülő valamennyi szereplő védelmét szolgáló biztonsági és egészségügyi előírásokról szóló uniós jogszabályok, valamint a speciális uniós hulladékgazdálkodási jogszabályok [...], illetve a terméktervezésre vonatkozó uniós jogszabályok [...] sérelme nélkül kell alkalmazni. [...] Ezen irányelv célkitűzéseinek megvalósításához nincsen szükség arra, hogy annak hatálya kiterjedjen az olyan nagy méretű, helyhez kötött berendezésekre, mint például az olajfűró tornyok, a repülőtéri csomagszállító rendszerek vagy a felvonók. Azonban ezen irányelv hatálya alá kell tartoznia minden olyan berendezésnek, amely nem speciálisan az említett

berendezések részeként lett tervezve és elhelyezve, és amely nem csak az ilyen berendezések részeként töltheti be funkcióját. Ez vonatkozik például a világítóberendezésekre és a fotovoltaiikus panelekre.

[...]

- (12) A gyártói felelősségnek ezen irányelvben történő megállapítása eszköz az elektromos és elektronikus berendezések olyan kialakításának és gyártásának ösztönzésére, amely teljes mértékben figyelembe veszi és megkönnyíti a javításukat, esetleges bővítésüket, újrahasználatukat, szétszerelésüket és újrafeldolgozásukat.

[...]

- (23) [...] A tagállamoknak ösztönözniük kell a gyártókat arra, hogy teljes mértékben vállalják az elektromos és elektronikus berendezések hulladékai gyűjtésének felelősségét, különösen [azok] gyűjtésének finanszírozása révén a teljes hulladékláncre kiterjedően, [...] a »szennyező fizet« elvének megfelelően [...]. A gyártói felelősség elvének legmagasabb fokú érvényesítése érdekében valamennyi gyártónak felelősnek kell lennie a saját termékeiből származó hulladékokkal való gazdálkodás finanszírozásáért. Választási lehetőséget kell biztosítani a gyártó számára, hogy egyénileg vagy valamely kollektív rendszerhez csatlakozva tesz-e eleget ennek a kötelezettségnek. Valamennyi gyártónak termékei forgalomba hozatalakor pénzügyi garanciát kell nyújtania arra vonatkozóan, hogy nem hárítja át a társadalomra, illetve a többi gyártóra az azon termékekből származó elektromos és elektronikus berendezések hulladékaival való gazdálkodás költségeit, amely termékek vonatkozásában minden tevékenységét megszüntette. A hulladékká vált régebbi berendezésekkel való gazdálkodás finanszírozásának felelősségét az összes jelenlegi gyártónak közösen kell viselnie olyan kollektív finanszírozási rendszerek révén, amelyekhez a költségek felmerülésekor a piacon jelen lévő valamennyi gyártó arányosan hozzájárul. [...] Az ezen irányelv hatálya alá most bekerülő hosszú életciklusú termékek – mint például a fotovoltaiikus panelek – esetében a lehető legjobban ki kell használni a meglévő gyűjtési és hasznosítási rendszereket, amennyiben azok megfelelnek az ezen irányelvben foglalt követelményeknek.”

- 12 Az említett irányelv 1. cikke kimondja, hogy ez az irányelv „olyan intézkedéseket állapít meg, amelyek az elektromos és elektronikus berendezésekből származó hulladékok képződése és kezelése nyomán fellépő káros hatások megelőzése vagy csökkentése, valamint az erőforrás-felhasználás általános hatásainak csökkentése és e felhasználás hatékonyságának javítása révén védik a környezetet és az emberi egészséget, összhangban a [2008/98] irányelv 1. és 4. cikkével, hozzájárulva ezáltal a fenntartható fejlődéshez”.

- 13 A 2012/19 irányelv 2. cikkének (1) bekezdése az alábbiakat írja elő:

„Ezt az irányelvet az elektromos és elektronikus berendezésekre kell alkalmazni az alábbiak szerint:

- a) 2012. augusztus 13-tól 2018. augusztus 14-ig (átmeneti időszak), a (3) bekezdésre is figyelemmel, az I. mellékletben meghatározott kategóriákba tartozó elektromos és elektronikus berendezésekre. A II. melléklet tartalmazza az I. mellékletben meghatározott kategóriákba tartozó elektromos és elektronikus berendezések tájékoztató jellegű listáját;

- b) 2018. augusztus 15-től a (3) és (4) bekezdésre is figyelemmel, valamennyi elektromos és elektronikus berendezésre. Valamennyi elektromos és elektronikus berendezést be kell sorolni a III. mellékletben meghatározott kategóriákba. A IV. melléklet tartalmazza a III. mellékletben meghatározott kategóriákba tartozó elektromos és elektronikus berendezések tájékoztató jellegű listáját (nyitott hatály)."
- 14 Az említett irányelv 3. cikke (1) bekezdésének a) pontja az „elektromos és elektronikus berendezéseket” a következőképpen határozza meg: „azok a berendezések, amelyek rendeltetésszerű működéséhez elektromos áramra vagy elektromágneses mezőre van szükség, valamint az elektromos áram vagy elektromágneses mező generálására, átvitelére és mérésére szolgáló olyan berendezések, amelyeket váltóáram esetén legfeljebb 1000 V, egyenáram esetén pedig legfeljebb 1500 V feszültségen történő használatra terveztek”.
- 15 Ezenfelül ugyanezen irányelv 3. cikke (1) bekezdésének e) pontja szerint „elektromos és elektronikus berendezések hulladékaik azok az elektromos vagy elektronikus berendezések, amelyek a [2008/98] irányelv 3. cikkének 1. pontja értelmében hulladéknak minősülnek, beleértve valamennyi alkatrészt, készülékrészt és fogyóanyagot, amely a termék részét képezi, amikor attól megválnak”.
- 16 Az említett irányelv 4. cikke értelmében:
- „A belső piac megfelelő működéséről szóló és a termékek kialakítására vonatkozó uniós jogszabályok [...] sérelme nélkül a tagállamok ösztönzik a gyártók és az újrafeldolgozók közötti együttműködést, valamint azon intézkedések bevezetését, amelyek elősegítik az elektromos és elektronikus berendezések tervezését és előállítását, mégpedig oly módon, amely előmozdítja az elektromos és elektronikus berendezések hulladékainak, alkatrészeinek és anyagainak az újrahasználatát, a szétszerelését és a hasznosítását. [...]”
- 17 A 2012/19 irányelv „Az elektromos és elektronikus berendezések magánháztartásokból származó hulladékaival kapcsolatos finanszírozás” címet viselő 12. cikkének (4) bekezdése előírja, hogy a 2005. augusztus 13. előtt vagy azt megelőzően forgalomba hozott termékekből származó elektromos és elektronikus berendezések hulladéka „hulladékká vált régebbi berendezéseknek” minősül.
- 18 Az említett irányelvnek „Az elektromos és elektronikus berendezések nem magánháztartásokból származó hulladékaival kapcsolatos finanszírozás” című 13. cikke a következőképpen szól:
- „(1) A tagállamok gondoskodnak arról, hogy az elektromos és elektronikus berendezések 2005. augusztus 13-át követően forgalomba hozott termékekből keletkezett, nem magánháztartásokból származó hulladékaik gyűjtésének, kezelésének, hasznosításának és környezetvédelmi szempontból megfelelő ártalmatlanításának költségeit a gyártók finanszírozzák.
- Azon hulladékká vált régebbi berendezések esetében, amelyeket új helyettesítő termékekkel vagy azonos funkciót betöltő új termékekkel váltanak fel, a költségeket ezen termékek gyártói finanszírozzák azok szállításakor. A tagállamok választhatják azt a megoldást is, hogy a nem magánháztartásnak minősülő felhasználók is felelősek legyenek részben vagy teljes mértékben e finanszírozásért.
- Egyéb hulladékká vált régebbi berendezések esetében a költségeket a nem magánháztartásnak minősülő felhasználók finanszírozzák.

(2) A gyártók és a nem magánháztartásnak minősülő felhasználók ennek az irányelvnek a sérelme nélkül megállapodásokat köthetnek a finanszírozás egyéb módjairól.”

19 Az irányelv 24. cikkének (1) bekezdése a következőket fejt ki:

„A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek 2014. február 14-ig megfeleljenek. E rendelkezések szövegét haladéktalanul megküldik a Bizottságnak.”

20 A 2012/19 irányelv „Ezen irányelv hatálya alá tartozó elektromos és elektronikus berendezések kategóriái a 2. cikk (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott átmeneti időszak alatt” című I. melléklete említi a fotovoltaikus paneleket. E berendezések ezen irányelvnek az I. mellékletben meghatározott kategóriákba tartozó termékek tájékoztató jellegű listáját tartalmazó II. mellékletében, valamint az említett irányelvnek az ugyanezen irányelv III. mellékletében felsorolt kategóriákba tartozó termékek tájékoztató jellegű listáját tartalmazó IV. mellékletében is szerepelnek.

A cseh jog

21 A Cseh Köztársaság többek között a zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů (a hulladékokról és egyes más törvények módosításáról szóló 185/2001. sz. törvény; a továbbiakban: a hulladékokról szóló törvény) elfogadásával teljesítette a 2002/96 irányelvből eredő kötelezettségeit.

22 2012. május 30-án új 37p. §-t iktattak be e törvénybe, amellyel a fotovoltaikus panelek hulladékaival való gazdálkodás finanszírozási mechanizmusát hozták létre. E cikk értelmében a 2013. január 1-jét megelőzően forgalomba hozott fotovoltaikus panelek hulladékaival való gazdálkodás finanszírozására vonatkozó kötelezettség a naperőmű üzemeltetőjét terheli, és azt újrahasznosítási díj megfizetésével kell teljesíteni. E célból ezen üzemeltetőt arra kötelezték, hogy legkésőbb 2013. június 30-ig megállapodást kössön egy közös finanszírozási rendszert biztosító szervezettel, oly módon, hogy e finanszírozás legkésőbb 2019. január 1-jétől biztosítva legyen. A 2013. január 1-jét követően forgalomba hozott fotovoltaikus panelek tekintetében e kötelezettség a gyártót terheli.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

23 A VYSOČINA WIND egy 2009-ben üzembe helyezett, 2005. augusztus 13. után, de 2013. január 1. előtt forgalomba hozott fotovoltaikus panelekkel felszerelt naperőművet üzemeltet.

24 A hulladékokról szóló törvény 37p. §-a szerinti kötelezettségnek megfelelően ez a társaság hozzájárult a fotovoltaikus panelekből származó hulladékkezelés költségeinek finanszírozásához, és ezen a címen a 2015. és 2016. év során összesen 1 613 773,24 cseh korona (CZK) (hozzávetőleg 59 500 euró) összeget fizetett ki díjként.

25 Mivel a VYSOČINA WIND úgy vélte, hogy ez a kötelezettség a 2012/19 irányelv Cseh Köztársaság általi helytelen átültetésének közvetlen következménye, és hogy e díjak megfizetése kárt okoz, kártérítési keresetet indított e tagállam ellen az Obvodní soud pro Prahu 10 (prágai 10. sz. kerületi bíróság, Cseh Köztársaság) előtt. E társaság különösen úgy véli, hogy a hulladékokról szóló törvény 37p. §-a ellentétes a 2012/19 irányelv 13. cikkének (1) bekezdésével, amely szerint a 2005.

augusztus 13. után forgalomba hozott fotovoltaiikus panelekből származó hulladék kezelésének költségeit nem az elektromos és elektronikus berendezések felhasználójának, hanem azok gyártójának kell finanszíroznia.

- 26 E bíróság 2018. április 6-i ítéletével e keresetnek teljes egészében helyt adott. A Cseh Köztársaság fellebbezett az ítélet ellen a Městský soud v Praze (prágai városi bíróság, Cseh Köztársaság) előtt, amely 2018. november 14-i ítéletével azt mint megalapozatlant elutasította. E bíróság szerint a 2012/19 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének szövegéből egyértelműen az következik, hogy a 2005. augusztus 13. után forgalomba hozott fotovoltaiikus panelekből származó hulladék kezelésével kapcsolatos költségek finanszírozásáról a gyártóknak kell gondoskodniuk, így a hulladékokról szóló törvény 37p. §-a nem felel meg ezen irányelvnek, mivel továbbra is a felhasználókra hárítja ezt a kötelezettséget.
- 27 A Cseh Köztársaság ezért felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Nejvyšší soudhoz (legfelsőbb bíróság, Cseh Köztársaság), azzal érvelve először is, hogy a 2012/19 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének ilyen értelmezése e rendelkezés jogellenesen visszaható hatályát eredményezi. Másodszor, számos olyan gyártó, amely 2005 és 2013 között fotovoltaiikus paneleket hozott forgalomba, már nem működik, ami lehetetlenné teszi azt, hogy biztosítva legyen az említett panelekből származó hulladékok kezelési költségeinek finanszírozása. Harmadszor, a Cseh Köztársaság úgy véli, hogy az, hogy a Bizottság sem a 2012/19 irányelv nemzeti jogba való átültetésére vonatkozó EU Pilot eljárásban, sem pedig az ezen intézmény által ellene indított kötelezettségszegési eljárásban nem tett észrevételt, azt bizonyítja, hogy az adott tagállam helyesen ültette át a 2012/19 irányelvet, és azt a Bizottság állítólag a 2018. október 1-jén tartott kétoldalú megbeszélésen is megerősítette.
- 28 A kérdést előterjesztő bíróság ebben az összefüggésben a 2012/19 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének értelmezésére kérdez rá, mivel ugyan nem vitatott, hogy e rendelkezés megköveteli a tagállamoktól, hogy a gyártókat kötelezzék a fotovoltaiikus panelekből származó hulladék kezelésével kapcsolatos költségek finanszírozására, amennyiben azokat az említett irányelv átültetésére előírt határidő lejárt – 2014. február 14. – után hozták forgalomba, és hogy a 2005. augusztus 13. előtt forgalomba hozott fotovoltaiikus panelekből származó „hulladékká vált régebbi berendezések” esetében a tagállamok a felhasználókra terhelhetik ezt a kötelezettséget, ám e finanszírozási kötelezettség alkalmazása kérdéses a 2005. augusztus 13. és 2014. február 14. között forgalomba hozott fotovoltaiikus panelekből származó hulladékok esetében.
- 29 A kérdést előterjesztő bíróság szerint először is meg kell határozni azt az időpontot, amikor a fotovoltaiikus panelekből származó hulladék kezelésével kapcsolatos költségek finanszírozására vonatkozó kötelezettség keletkezett. E bíróság e tekintetben egyetért az alapügy felperesével abban, hogy e kötelezettség csak a hulladék megjelenésével, nem pedig az említett panelek forgalomba hozatalával keletkezik, ahogyan a Cseh Köztársaság állítja. Következésképpen a 2012/19 irányelv átültetési határidejének lejárt – azaz 2014. február 14. – előtt forgalomba hozott, és ezen időpontot követően hulladékot termelő fotovoltaiikus panelek ezen irányelv tárgyi hatálya alá tartoznak, így az említett irányelv 13. cikkének (1) bekezdése által ilyen módon előírt kötelezettség semmiképpen se visszaható hatályú.
- 30 A kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak továbbá azzal kapcsolatban, hogy a 2012/19 irányelvet megfelelően ültették-e át a cseh jogrendbe, mivel először is maga a Bizottság állapította meg a 2002/96 irányelvet módosító 2003/108 irányelv elfogadásakor, hogy a 2002/96 irányelvnek a cseh jogrendbe való átültetésére előírt határidő lejárt előtt forgalomba hozott termékekből származó hulladék kezelésével kapcsolatos költségek finanszírozására

vonatkozó kötelezettség visszamenőleges hatályú felelősséget keletkeztet, amely a gyártókat súlyos gazdasági kockázatoknak teheti ki, és ilyen megállapítás tehető hasonlóan a 2012/19 irányelv által újonnan az uniós jog hatálya alá vont fotovoltaiikus panelek esetében is. Másodszor, ez aláásná a fotovoltaiikus panelek gyártóinak jogos bizalmát, akik nem feltételezhették, hogy a korábban már forgalomba hozott panelekből származó hulladékokra vonatkozóan ilyen finanszírozási kötelezettséget rónak rájuk, és akik ezért nem foglalták bele termékeik árába az ilyen finanszírozás költségeit. Harmadszor, e bíróság szerint eltérő bánásmód mutatkozik azon felhasználók között, akik a 2012/19 irányelv átültetésére előírt határidő lejárta előtt már eleget tettek a nemzeti jog szerinti finanszírozási kötelezettségnek, és akik ennek nem tettek eleget. Negyedszer, a kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy az említett irányelvet a Németországi Szövetségi Köztársaság, a Görög Köztársaság és az Osztrák Köztársaság még ilyen mértékben sem ültette át, mivel a 2005. augusztus 13. után forgalomba hozott termékekből származó hulladék kezelésének költségei esetében is fenntartotta a gyártók finanszírozási kötelezettségét.

- 31 A kérdést előterjesztő bíróság végül arra keres választ, hogy a nemzeti jogszabályok nem ellentétesek-e az uniós joggal, mivel a 2012/19 irányelv elfogadását követően fenntartották azokat a szerződéseket, amelyeket a naperművek üzemeltetőinek a fotovoltaiikus panelekből származó hulladék kezelésével kapcsolatos költségek finanszírozásának biztosítása érdekében kellett megkötniük, és amelyek a vonatkozó díjak részletekben történő megfizetését írták elő, noha az említett irányelv értelmében e finanszírozás a gyártó felelősségi körébe tartozik.
- 32 Ilyen körülmények között a Nejvyšší soud (Legfelsőbb Bíróság, Cseh Köztársaság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni [a 2012/19 irányelv] 13. cikkét, hogy azzal ellentétes, ha valamely tagállam az elektromos és elektronikus berendezések 2013. január 1-jéig forgalomba hozott fotovoltaiikus panelekből keletkezett hulladékai gyűjtése, kezelése, hasznosítása és környezetvédelmi szempontból megfelelő ártalmatlanítása költségeinek finanszírozására a felhasználókat, nem pedig a gyártókat kötelezi?

2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén: az uniós jog megsértésével magánszemélynek okozott kárért való tagállami felelősséget megalapozó feltételek megítélése szempontjából van-e jelentősége annak az alapügyben szóban forgóhoz hasonló körülménynek, hogy e tagállam a fotovoltaiikus panelekből származó hulladékok finanszírozásának módját saját maga határozta meg még [a 2012/19] irányelv elfogadását megelőzően, amely alapján a fotovoltaiikus panelek az uniós jog hatálya alá kerültek, és amely a gyártókat kötelezte a vonatkozó költségek viselésére azon panelek tekintetében is, amelyeket [ezen] irányelv átültetési határidejét (és az uniós szintű szabályozás elfogadását) megelőzően hoztak forgalomba?”

- 33 A Bíróság az eljárási szabályzata 61. cikkének (1) bekezdésével összhangban felkérte az alapeljárásnak az Európai Unió Bírósága Alapokmányának 23. cikkében említett feleit és az egyéb érdekeltet, hogy írásban válaszoljanak bizonyos, különösen a 2012/19 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének érvényességével kapcsolatos kérdésekre.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 34 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy a 2012/19 irányelv 13. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti jogszabály, amely a 2013. január 1-jéig forgalomba hozott fotovoltaikus panelekből származó hulladék kezelésével kapcsolatos költségek finanszírozására e panelek felhasználóit kötelezi, nem pedig azok gyártóit.
- 35 Elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy bár ez a kérdés formailag kizárólag a 2012/19 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozik, az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásából kitűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság e rendelkezés érvényességét is vizsgálja annak esetleges visszaható hatályára tekintettel. E bíróság lényegében azt emeli ki, hogy az ilyen visszaható hatály abból fakadhat, hogy az említett rendelkezés szerint a fotovoltaikus panelekből származó hulladék kezelésével kapcsolatos költségek finanszírozását a gyártóknak kell viselniük, ha a hulladék 2005. augusztus 13. – amely időpontban az ezen irányelvben az átültetésre előírt határidő még nem járt le – után forgalomba hozott termékekből származik. Így ugyanez a rendelkezés visszamenőleges hatályú felelősséget teremthet, amely a termelőket komoly gazdasági kockázatoknak teheti ki.
- 36 Márpedig, noha az EUMSZ 267. cikk alkalmazása tekintetében a nemzeti bíróságok és a Bíróság közötti hatáskörmegosztás keretében a nemzeti bíróságok feladata annak eldöntése, hogy a feltett kérdések relevánsak-e, a Bíróság feladata az, hogy a nemzeti bíróság által bemutatott valamennyi tényezőtől kiszűrje a jogvita tárgyára tekintettel értelmezésre vagy az érvényesség értékelésére szoruló uniós jogi elemeket (2020. szeptember 17-i *Compagnie des pêches de Saint-Malo* ítélet, C-212/19, EU:C:2020:726, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 37 Következésképpen, annak érdekében, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak teljes körű választ lehessen adni, a jogbiztonság elvére tekintettel meg kell vizsgálni a 2012/19 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének érvényességét is, mivel az említett rendelkezés megköveteli, hogy a 2005. augusztus 13-át, tehát még az említett irányelv hatálybalépését megelőző időpontot követően forgalomba hozott fotovoltaikus panelekből származó hulladékok tekintetében a gyártóknak kell biztosítaniuk az e panelekből származó hulladékok kezelésével kapcsolatos költségek finanszírozását.
- 38 Ezért első lépésben a kérdést előterjesztő bíróság kérésének megfelelően a 2012/19 irányelv 13. cikkének (1) bekezdését kell értelmezni. Ha ezt a rendelkezést úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti jogszabály, amely a 2005. augusztus 13. után forgalomba hozott fotovoltaikus panelekből származó hulladék kezelésével kapcsolatos költségek finanszírozására e panelek felhasználóit kötelezi, nem pedig azok gyártóit, akkor második lépésben meg kell vizsgálni az említett rendelkezés érvényességét.
- 39 E tekintetben elsősorban emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az uniós jogi rendelkezés értelmezése nem akadályozhatja meg az értelmezett rendelkezés egyértelmű és pontos szövegének hatékony érvényesülését (2012. szeptember 6-i *Czop és Punakova* ítélet, C-147/11. és C-148/11., EU:C:2012:538, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Amennyiben tehát az uniós jog valamely rendelkezésének értelme magából a rendelkezés szövegéből egyértelműen kitűnik, a Bíróság nem térhet el ettől az értelmezéstől.

- 40 A 2012/19 irányelv 13. cikkének (1) bekezdése értelmében márpedig a tagállamok gondoskodnak arról, hogy az elektromos és elektronikus berendezések 2005. augusztus 13-át követően forgalomba hozott termékekből keletkezett, nem magánháztartásokból származó hulladékaik gyűjtésének, kezelésének, hasznosításának és környezetvédelmi szempontból megfelelő ártalmatlanításának költségeit a gyártók finanszírozzák.
- 41 Az említett irányelv 3. cikke (1) bekezdésének e) pontjában szereplő fogalom meghatározás szerint „elektromos és elektronikus berendezések hulladékaik” azok az elektromos vagy elektronikus berendezések, amelyek a 2008/98 irányelv 3. cikkének 1. pontja értelmében hulladéknak minősülnek, beleértve valamennyi alkatrészt, készülékrészt és fogyóanyagot, amely a termék részét képezi, amikor attól megválnak.
- 42 A 2012/19 irányelv – különösen a 2. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében – a 2012. augusztus 13. és 2018. augusztus 14. közötti átmeneti időszakról kezdődően a 2012/19 irányelv I. mellékletében felsorolt kategóriákba tartozó elektromos és elektronikus berendezésekre vonatkozik, amelyek kifejezetten magukban foglalják a fotovoltaiikus paneleket, amelyeket említi az ezen irányelvnek az elektromos és elektronikus berendezések e kategóriáit meghatározó II. melléklete, valamint a (9) és (23) preambulumbekkezdése is, és ez utóbbiak többek között azt hangsúlyozzák, hogy a hosszú életciklusú termékek, mint például a fotovoltaiikus panelek, immár az említett irányelv hatálya alá tartoznak.
- 43 Ezzel – amint arra a főtanácsnok indítványának 29. pontjában lényegében rámutatott – az uniós jogalkotó minden lehetséges félreértés nélkül egyértelművé tette azt a szándékát, hogy a fotovoltaiikus panelek a 2012/19 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének a) pontjában szereplő fogalom meghatározás értelmében vett elektromos és elektronikus berendezések, és azok így ezen irányelv hatálya alá tartoznak.
- 44 Ennélfogva meg kell állapítani, hogy a 2012/19 irányelv 13. cikkének (1) bekezdése előírja a tagállamok számára, hogy fogadják el a szükséges törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket annak érdekében, hogy a fotovoltaiikus panelekből származó hulladék kezelésével kapcsolatos költségek finanszírozása e panelek gyártóit, és ne azok felhasználóit terhelje, amennyiben e paneleket 2005. augusztus 13-át követően hozták forgalomba.
- 45 Ezért a jelen ítélet 38. pontjában felhozott érvényességi vizsgálat sérelme nélkül úgy kell értelmezni a 2012/19 irányelv 13. cikkének (1) bekezdését, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti jogszabály, amely a 2005. augusztus 13. után forgalomba hozott fotovoltaiikus panelekből származó hulladék kezelésével kapcsolatos költségek finanszírozására e panelek felhasználóit kötelezi, nem pedig azok gyártóit.
- 46 Ennek az értelmezésnek a fényében – ahogyan azt a jelen ítélet 37. és 38. pontja említi – másodsorban meg kell vizsgálni e rendelkezés érvényességét is.
- 47 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a jogbiztonság elve, amely az uniós jog egyik általános elve, azt követeli meg, hogy a jogszabályok egyértelműek, pontosak és hatásaikat illetően előre láthatók legyenek, különösen olyankor, amikor a magánszemélyekre és vállalkozásokra nézve kedvezőtlen következményeik lehetnek, annak érdekében, hogy a jogalanyok félreérthetőség nélkül megismerhessék jogait és kötelezettségeiket, és ezeknek megfelelően járassanak el (lásd ebben az értelemben: 2017. március 28-i Rosneft ítélet, C-72/15, EU:C:2017:236, 161. pont; 2019. április 30-i Olaszország kontra Tanács [a földközi-tengeri kardhal halászati kvótája] ítélet, C-611/17, EU:C:2019:332, 111. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

Egyebekben az állandó ítélkezési gyakorlat szerint, jóllehet a jogbiztonság elvével ellentétes valamely új jogszabály visszaható hatállyal, vagyis egy olyan helyzetre történő alkalmazása, amely e jogszabály hatálybalépése előtt jött létre, ugyanezen elv megköveteli, hogy minden ténybeli helyzetet szokásosan és kifejezett ellentétes rendelkezés hiányában, a megvalósulásakor hatályos jogszabályok fényében vizsgáljanak meg (lásd ebben az értelemben: 2015. szeptember 3-i A2A ítélet, C-89/14, EU:C:2015:537, 37. pont; 2020. március 26-i Hungeod és társai ítélet, C-496/18 és C-497/18, EU:C:2020:240, 94. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 48 Ezenkívül valamely új jogi szabályt azonnal alkalmazni kell a korábbi törvény hatálya alatt keletkezett helyzetek jövőbeli hatásaira, valamint az új jogi helyzetekre (2019. január 15-i E.B. ítélet, C-258/17, EU:C:2019:17, 50. pont; 2020. május 14-i Azienda Municipale Ambiente ítélet, C-15/19, EU:C:2020:371, 57. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ez csak akkor nem lehet igaz – a jogi aktusok visszaható hatályának a tilalmára vonatkozó elv sérelme nélkül – ha az új szabályhoz olyan különleges rendelkezések kapcsolódnak, amelyek a szabály időbeli alkalmazásának feltételeit külön meghatározzák (2010. december 16-i Stichting Natuur en Milieu és társai ítélet, C-266/09, EU:C:2010:779, 32. pont; 2015. március 26-i Bizottság kontra Moravia Gas Storage ítélet C-596/13 P, EU:C:2015:203, 32. pont; 2019. január 15-i E.B. ítélet, C-258/17, EU:C:2019:17, 50. pont).
- 49 Ettől kivételesen el is lehet térni, amint arra a főtanácsnok indítványának 63. pontjában lényegében rámutatott, ha azt az elérendő cél követeli meg, és ha az érintettek jogos bizalmát megfelelően tiszteletben tartják (2005. április 26-i „Goed Wonen” ítélet, C-376/02, EU:C:2005:251, 33. pont; 2009. március 19-i Mitsui & Co. Deutschland ítélet, C-256/07, EU:C:2009:167, 32. pont).
- 50 A jelen ügyben a 2012/19 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének a) pontjából következik, hogy ez az irányelv 2012. augusztus 13-tól alkalmazandó az annak I. mellékletében említett berendezésekre, köztük a fotovoltaiikus panelekre is, amely időpont egyébként egybeesik az irányelv hatálybalépésének időpontjával, azaz az említett irányelv 26. cikkének megfelelően az *Európai Unió Hivatalos Lapjának* 2012. július 24-i számában történő kihirdetését követő huszadik nappal. Ezzel szemben ugyanezen irányelv 24. cikkének (1) bekezdése szerint a tagállamoknak 2014. február 14-ig kellett megfelelniük az irányelv rendelkezéseinek.
- 51 Így a 2012/19 irányelv 13. cikkének (1) bekezdésében meghatározott jogi rendelkezés időbeli hatályára tekintettel csak annyiban alkalmazandó, amennyiben az abban felsorolt fotovoltaiikus panelek hulladékainak gyűjtése, kezelése, hasznosítása és környezetkímélő ártalmatlanítása 2012. augusztus 13-tól kezdődően történik. Abban az esetben ugyanis, amikor az ilyen ügyleteket ezen időpont előtt hajtották végre, a szóban forgó panelek az említett időpontban már nem léteztek, és az ezen ügyletekkel kapcsolatos költségek a 2012/19 irányelv hatálybalépésének időpontjában már felmerültek, így az irányelv 13. cikkének (1) bekezdése az említett ügyletekre nem alkalmazható.
- 52 A jelen ítélet 47. és 48. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat fényében tehát a következőkben meg kell határozni, hogy a 2012/19 irányelv 13. cikkének (1) bekezdésében foglalt azon jogi rendelkezés alkalmazása, amely szerint a gyártóknak kell biztosítaniuk a 2005. augusztus 13. után forgalomba hozott fotovoltaiikus panelekből származó hulladék kezelésével kapcsolatos költségek finanszírozását, amennyiben ezek a panelek 2012. augusztus 13-tól kezdődően hulladékká váltak vagy válnak, jellegénél fogva sértheti az említett irányelv hatálybalépése előtt kialakult helyzetet, avagy e rendelkezés alkalmazása – éppen ellenkezőleg – olyan helyzet jövőbeli hatásait hivatott szabályozni, amely az említett irányelv hatálybalépése előtt keletkezett.

- 53 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 2012/19 irányelv elfogadását megelőző uniós szabályozás szerint a fotovoltaiikus panelekből származó hulladék kezelésével kapcsolatos költségek finanszírozására vonatkozó kötelezettséget a 2008/98 irányelv 14. cikke szabályozta, amely a tagállamokra bízta annak eldöntését, hogy a hulladékkezelés költségeit a hulladék jelenlegi vagy korábbi birtokosa, illetve a fotovoltaiikus panelek gyártója vagy forgalmazója viseli-e.
- 54 Következésképpen, abban az esetben, ha egy tagállam a 2012/19 irányelv elfogadását megelőzően úgy döntött, hogy a fotovoltaiikus panelekből származó hulladék kezelésével kapcsolatos költségeket az ilyen panelek felhasználói viselik, nem pedig azok gyártói, ahogyan ez a Cseh Köztársaságban történt, akkor – amint arra a főtanácsnok indítványa 53. és 57. pontjában rámutatott – a 2012/19 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének hatálybalépése, valamint az ezzel együtt járó, e rendelkezésnek a nemzeti jogrendbe történő átültetésére vonatkozó kötelezettség hatással volt az ezen irányelv hatálybalépése előtt keletkezett helyzetekre.
- 55 A fotovoltaiikus panelekből származó hulladék kezelésével kapcsolatos költségek felosztásának ilyen változása, amely a panelek forgalomba hozatalának és meghatározott áron történő értékesítésének időpontjában – ez egy olyan időpont és egy olyan kereskedelmi ügylet, amelyet a gyártó utólag nem tud megváltoztatni – hatályos szabályok szerint következett be, nem tekinthető ugyanis úgy, hogy az valamely új szabályt egy, a régi szabály alapján keletkezett helyzet jövőbeli hatásaira alkalmazná, mivel a kérdéses hatások már minden szempontból biztosak és ezért megszerzettnek minősülnek, ellentétben a 2020. május 14-i Azienda Municipale Ambiente ítélet (C-15/19, EU:C:2020:371) alapjául szolgáló ügyben szereplő hatásokra, amely ügy a szóban forgó hulladéklerakó utógondozási időszakának egy olyan időpontban bekövetkezett megváltoztatására vonatkozott, amely időpontban e hulladéklerakó még működött.
- 56 Kétségtelen, hogy az uniós jog valamely rendelkezésének érvényessége nem függhet a nemzeti jog állapotától. Mindazonáltal, ha az uniós jogalkotó először a tagállamokra bízta az egyes termékek hulladékainak gazdálkodásával kapcsolatos költségek elosztásának meghatározását, majd úgy dönt, hogy olyan szabályt vezet be, amely szerint ezeket a költségeket minden tagállamban a gyártóknak kell viselniük, még olyan termékek tekintetében is, amelyeket már akkor hoztak forgalomba, amikor az említett korábbi uniós szabályozás még hatályban volt, e szabályt a jelen ítélet 47. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében visszamenőlegesen alkalmazandónak kell tekinteni, és ezért az alkalmas a jogbiztonság elvének megsértésére.
- 57 Ilyen körülmények között meg kell vizsgálni, hogy a 2012/19 irányelv 13. cikkének (1) bekezdése – tekintettel arra, hogy az a 2005. augusztus 13. és a 2012/19 irányelv hatálybalépésének időpontja, azaz 2012. augusztus 13. között forgalomba hozott fotovoltaiikus panelekre vonatkozik, és így az utóbbi időpont előtt felmerült helyzeteket szabályozza – megfelel-e a jelen ítélet 48. és 49. pontjában említett ítélkezési gyakorlatban meghatározott feltételeknek.
- 58 Kétségtelen, hogy ezt az új szabályt olyan különös rendelkezések kísérik, amelyek az említett ítélkezési gyakorlat értelmében konkrétan meghatározzák alkalmazásának időbeli feltételeit, mivel e szabály kifejezetten és minden kétséget kizáróan a 2005. augusztus 13. után forgalomba hozott fotovoltaiikus panelekből származó hulladéokra vonatkozik. Ugyanakkor a korábban kialakult helyzetekre alkalmazandó új jogi szabály nem tekinthető a jogi aktusok visszaható hatályának tilalmával összhangban állónak, amennyiben utólag és előre nem látható módon változtatja meg azon költségek viselését, amelyek már elkerülhetetlenül felmerülnek, mivel a gazdasági szereplők a kereskedelmi ügyletek keretében jogszerűen támaszkodhattak e

költségeknek a korabeli szabályokban előírt felosztására, és így megfosztja e gazdasági szereplőket minden arra vonatkozó valós lehetőségtől, hogy ezen új szabály hatálybalépését követően megtegyék a szükséges intézkedéseket.

- 59 Egyébiránt, mivel a jelen ítélet 49. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat szerint egy új szabály visszaható hatályú alkalmazása akkor is indokolt lehet, ha közérdekű célra irányul, és ha az érintettek jogos elvárásait megfelelően tiszteletben tartják, fontos megjegyezni, hogy a jelen ügyben a 2012/19 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének visszamenőleges alkalmazása ellentétes lenne az ezen irányelv (12) preambulumbekkezdésében meghatározott célkitűzéssel, amely arra kívánja ösztönözni a gyártókat, hogy termékeik kialakítása során vegyék figyelembe és könnyítsék meg a termékeik javítását, esetleges bővítését, újrahasztnátát, szétszerelését és újrafeldolgozását. Ugyanis, amint arra a német kormány a Bíróság írásbeli választ igénylő kérdéseire adott válaszaiban rámutatott, nehéznek tűnik az ilyen cél elérése, ha a gyártók a fotovoltaiikus panelek tervezésekor nem láthatták előre, hogy később az e panelekből származó hulladék kezelésének költségeit is finanszírozniuk kell.
- 60 Ami a Parlament, az Európai Unió Tanácsa és a Bizottság által a Bíróság írásbeli választ igénylő kérdéseire adott válaszokban említett azon tényt illeti, hogy a 2002/96 irányelv 13. cikke értelmében a fotovoltaiikus paneleket adott esetben fel lehetne venni az irányelv I B. mellékletébe, a többek között annak érdekében szükséges módosítások részeként, hogy ezen irányelv 7. cikkének az elektromos és elektronikus berendezések hulladékainak hasznosításra irányuló és a gyártók által követendő célkitűzések kiszámítására vonatkozó (3) bekezdését a tudományos és műszaki fejlődéshez igazítsák, ez nem érvénytelenítheti a jelen ítélet 47–59. pontjában kifejtett érvelést. Kétségtelen, hogy ez a rendelkezés már 2002. évtől utalt rá, hogy a fotovoltaiikus panelek gyártóit egy későbbi időpontban, amelyet adott esetben egy új irányelvben fognak meghatározni, valószínűleg kötelezni fogják a forgalomba hozott panelekből származó hulladék kezelésével kapcsolatos költségek viselésére. Ez azonban nem alapozhatja meg azt a következtetést, hogy e gyártóknak számítaniuk kellett volna arra, hogy a 2012/19 irányelv 13. cikkének (1) bekezdésében előírt, az elektromos és elektronikus berendezésekből származó hulladékok kezelésével kapcsolatos költségek finanszírozására vonatkozó kötelezettséget már a 2005. augusztus 13. és 2012. augusztus 13. között forgalomba hozott fotovoltaiikus panelek tekintetében is előírják számukra.
- 61 Ilyen körülmények között a 2012/19 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének visszamenőleges alkalmazása sérti a jogbiztonság elvét.
- 62 Ebből következik, hogy ezt a rendelkezést érvénytelennek kell nyilvánítani annyiban, amennyiben az a gyártókat kötelezi a 2005. augusztus 13. és 2012. augusztus 13. között forgalomba hozott fotovoltaiikus panelekből származó hulladék kezelésével kapcsolatos költségek finanszírozására.
- 63 A fentiek megfontolások összességére tekintettel az első kérdésre a következő választ kell adni:
- a 2012/19 irányelv 13. cikkének (1) bekezdése érvénytelen annyiban, amennyiben e rendelkezés a gyártókat kötelezi a 2005. augusztus 13. és 2012. augusztus 13. között forgalomba hozott fotovoltaiikus panelekből származó hulladékok kezelési költségeinek finanszírozására;
 - a 2012/19 irányelv 13. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti jogszabály, amely a 2012. augusztus 13-tól, azaz ezen irányelv hatálybalépésének időpontjától forgalomba hozott fotovoltaiikus panelekből származó hulladék kezelésével

kapcsolatos költségek finanszírozására az említett panelek felhasználóit kötelezi, nem pedig e panelek gyártóit.

A második kérdésről

- 64 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy az uniós jogot úgy kell-e értelmezni, hogy az a körülmény, hogy valamely tagállam valamely uniós irányelvvel ellentétes jogszabályát ezen irányelv elfogadása előtt hozták meg, befolyásolja az e tagállamot az uniós jog megsértéséből eredő, magánszemélynek okozott kár miatt terhelő felelősség feltételeinek értékelését.
- 65 Elöljáróban, az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy a kérdés azon alapul, hogy a 2012/19 irányelv 13. cikkének (1) bekezdése azt írja elő, hogy a fotovoltaikus panelekből származó hulladék kezelésével kapcsolatos költségek finanszírozásának kötelezettsége a gyártókat terheli a 2013. január 1-jéig forgalomba hozott panelek tekintetében. Így, mivel a kérdést előterjesztő bíróság első kérdésére adott válaszból az következik, hogy ezt a kötelezettséget a 2012/19 irányelv hatálybalépésétől, azaz 2012. augusztus 13-tól kell bevezetni a forgalomba hozott fotovoltaikus panelek tekintetében, a kérdést előterjesztő bíróság második kérdését úgy kell tekinteni, hogy az lényegében arra irányul, hogy az a körülmény, hogy az uniós joggal ellentétes, hulladékokra vonatkozó cseh jogszabályokat az említett irányelv előtt fogadták el, befolyásolja-e a Cseh Köztársaságot a 2012. augusztus 13. és 2013. január 1. közötti időszakban forgalomba hozott fotovoltaikus panelek felhasználójának okozott kárért terhelő felelősség feltételeit.
- 66 A Bírósághoz benyújtott iratanyagból márpedig az tűnik ki, hogy – amint arra a főtanácsnok indítványának 94. pontjában rámutatott – kétséges, hogy az alapügy tárgyát képező jogvita valóban a 2012. augusztus 13. és 2013. január 1. közötti időszakban forgalomba hozott fotovoltaikus panelekre vonatkozik.
- 67 Emlékeztetni kell azonban arra, hogy a nemzeti bíróság által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem Bíróság általi elutasítása csak abban az esetben lehetséges, amennyiben nyilvánvaló, hogy az uniós jog nemzeti bíróság által kért értelmezése nem mutat összefüggést az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy a Bíróság nem rendelkezik azon ténybeli és jogi elemekkel, amelyek ahhoz szükségesek, hogy az előterjesztett kérdésekre hasznos választ tudjon adni (2020. július 2-i Magistrat der Stadt Wien [Mezei hörcsög] ítélet, C-477/19, EU:C:2020:517, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 68 Mivel tehát nem zárható ki, hogy a VYSOČINA WIND a 2009-ben üzembe helyezett naperőmű üzemeltetése keretében ténylegesen beszerzett és használt 2012. augusztus 13. és 2013. január 1. közötti időszakban forgalomba hozott fotovoltaikus paneleket, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata, a második kérdést meg kell válaszolni annak érdekében, hogy e bíróság számára hasznos választ lehessen adni.
- 69 Ebben az összefüggésben fontos emlékeztetni arra, hogy a Bíróság több alkalommal kimondta, hogy az uniós jogban a kártérítéshez való jog akkor ismerhető el, ha a következő három feltétel teljesül: a megsértett jogszabály célja, hogy magánszemélyek számára jogokat keletkeztessen, a jogsértés kellően súlyos, és végül közvetlen kapcsolat áll fenn az államra háruló kötelezettség megsértése és a károsultaknak okozott kár között (1996. március 5-i Brasserie du pêcheur és Factortame ítélet, C-46/93 és C-48/93, EU:C:1996:79, 51. pont; 2021. július 8-i Koleje Mazowieckie ítélet, C-120/20, EU:C:2021:553, 61. pont).

- 70 Ezenfelül az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy az uniós jog tagállamnak betudható megsértésével a magánszemélyeknek okozott károkért való tagállami felelősség megállapítását lehetővé tevő feltételeket a nemzeti bíróságoknak főszabály szerint a Bíróság által az e feltételek alkalmazása tekintetében adott iránymutatásoknak megfelelően kell meghatározniuk (2019. július 29-i Hochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe ítélet, C-620/17, EU:C:2019:630, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 71 E tekintetben, különös tekintettel az említett feltételek közül a másodikra, emlékeztetni kell arra, hogy annak megállapítása érdekében, hogy fennáll-e az uniós jog kellően súlyos megsértése, a kártérítési kérelmet elbíráló nemzeti bíróságnak az elé terjesztett tényállás összes sajátos körülményét figyelembe kell vennie (2019. július 29-i Hochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe ítélet, C-620/17, EU:C:2019:630, 42. pont).
- 72 A jelen ügyben a Bíróság rendelkezésére álló iratokból az tűnik ki, hogy a cseh jogalkotó a 2012/19 irányelv elfogadása előtt több mint egy hónappal, azaz 2012. május 30-án illesztette be a hulladékokról szóló törvénybe a 37p. §-t, amely megalapozza a felhasználók felelősségét a 2013. január 1-jéig forgalomba hozott fotovoltaikus panelekből származó hulladék kezelésével kapcsolatos költségek finanszírozását illetően. Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság különösen azt kívánja megtudni, hogy a Cseh Köztársaságnak felróható-e az, hogy még a 2012/19 irányelv elfogadása előtt is módosította a hulladékokra vonatkozó jogszabályait, tekintettel e nemzeti jogszabályoknak az említett irányelvvel való ütközésére.
- 73 E kérdés megválaszolása érdekében rá kell mutatni, hogy maga a 2012/19 irányelv a 24. cikkének (1) bekezdésében határidőt állapít meg – 2014. február 14-ét –, ameddig az irányelvnek való megfeleléshez szükséges törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseknek hatályba kell lépniük a tagállamokban.
- 74 E tekintetben, bár maga a 2012/19 irányelv időbeli hatályának megfelelően 2012. augusztus 13-tól alkalmazandó, hangsúlyozni kell, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében, mivel az előző bekezdésben említett határidő többek között arra szolgál, hogy a tagállamoknak elegendő időt biztosítson az irányelv átültetéséhez szükséges intézkedések meghozatalára, nem róható fel e tagállamoknak, hogy e határidő lejárta előtt nem ültették át azt a jogrendszerükbe. Ugyanakkor a tagállamoknak az átültetési időszak alatt kell meghozniuk az irányelvben meghatározott célnak a határidő lejártakor történő eléréséhez szükséges intézkedéseket (1997. december 18-i Inter-Environnement Wallonie ítélet, C-129/96, EU:C:1997:628, 43. és 44. pont; 2016. október 27-i Milev ítélet, C-439/16 PPU, EU:C:2016:818, 30. és 31. pont).
- 75 A szintén állandó ítélkezési gyakorlat szerint ebből az következik, hogy az irányelv átültetésére rendelkezésre álló határidőn belül a címzett tagállamoknak tartózkodniuk kell az olyan jellegű rendelkezések meghozatalától, amelyek komolyan veszélyeztetnék az ezen irányelv által kitűzött eredmény megvalósulását (lásd ebben az értelemben: 1997. december 18-i Inter-Environnement Wallonie ítélet, C-129/96, EU:C:1997:628, 45. pont; 2019. november 13-i Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė ítélet, C-2/18, EU:C:2019:962, 55. pont).
- 76 A jelen ügyben a hulladékokról szóló törvény 37p. §-át még azelőtt alkották, hogy az említett irányelvet elfogadták és az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* közzétették volna, így az átültetésre rendelkezésre álló határidő még nem kezdődött el, valamint azelőtt, hogy az említett irányelv joghatásokat váltott volna ki a címzett tagállamok tekintetében.

- 77 Következésképpen a Cseh Köztársaságnak nem róható fel, hogy a jelen ítélet 75. pontjában említett ítélkezési gyakorlatot figyelmen kívül hagyva járt el.
- 78 Ebből következik, hogy a hulladékokról szóló törvénybe a 2012/19 irányelv elfogadása előtt több mint egy hónappal beillesztett 37p. §, amely kimondja, hogy a felhasználók felelősek a 2013. január 1-jéig forgalomba hozott fotovoltaiikus panelekből származó hulladék kezelésével kapcsolatos költségek finanszírozásáért, önmagában nem minősül az uniós jog kellően súlyos megsértésének.
- 79 A fenti megfontolások összességére tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az uniós jogot úgy kell értelmezni, hogy az a körülmény, hogy egy tagállam a valamely uniós irányelvvel ellentétes jogszabályát ezen irányelv elfogadása előtt hozta meg, önmagában nem jelenti az uniós jog megsértését, mivel az említett irányelvben előírt eredmény elérése nem tekinthető súlyosan veszélyeztetettnek azt megelőzően, hogy az irányelv az uniós jogrend részévé válna.

A költségekről

- 80 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

- 1) Az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló, 2012. július 4-i 2012/19/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 13. cikkének (1) bekezdése érvénytelen annyiban, amennyiben e rendelkezés a gyártókat kötelezi a 2005. augusztus 13. és 2012. augusztus 13. között forgalomba hozott fotovoltaiikus panelekből származó hulladékok kezelési költségeinek finanszírozására.**

A 2012/19 irányelv 13. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti jogszabály, amely a 2012. augusztus 13-tól, azaz ezen irányelv hatálybalépésének időpontjától forgalomba hozott fotovoltaiikus panelekből származó hulladék kezelésével kapcsolatos költségek finanszírozására az említett panelek felhasználóit kötelezi, nem pedig e panelek gyártóit.

- 2) Az uniós jogot úgy kell értelmezni, hogy az a körülmény, hogy egy tagállam a valamely uniós irányelvvel ellentétes jogszabályát ezen irányelv elfogadása előtt hozta meg, önmagában nem jelenti az uniós jog megsértését, mivel az említett irányelvben előírt eredmény elérése nem tekinthető súlyosan veszélyeztetettnek azt megelőzően, hogy az irányelv az uniós jogrend részévé válna.**

Aláírások